

Siber Ostrasizm Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Siber Ostrasizm Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30178>

Özet

Siber Ostrasizm Ölçeği (SOÖ), bireylerin dijital iletişim ortamlarında, özellikle sosyal medya platformlarında maruz kaldıkları sosyal dışlanma ve görmezden gelinme deneyimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikolojik bir araçtır. Ölçek, geleneksel ostrasizm kavramının çevrimiçi bağlamdaki tezahürlerini nicelleştirmeyi hedeflemektedir. 2020 yılında Hatun ve Demirci tarafından geliştirilen bu araç, siber dışlanmanın algılanan yoğunluğunu ve sıklığını değerlendirerek, bu durumun bireyler üzerindeki psikolojik etkilerini araştırmaya olanak tanır.

Geliştirme süreci, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığına ve sağlam psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermiştir. Ölçek, siber ortamda yaşanan kasıtlı iletişimsizlik, yanlış bırakılma ve gruptan dışlanma gibi davranışsal örüntüleri ölçerek, bu alandaki araştırmalara önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Siber Ostrasizm, Ostrasizm, Sosyal Dışlanma, Dijital İletişim, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Osman Hatun, İbrahim Demirci.

Amaç

Siber Ostrasizm Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin internet ve dijital platformlar aracılığıyla yaşadıkları dışlanma deneyimlerini standartlaştırmak ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Geliştiriciler, özellikle sosyal ağlar, mesajlaşma uygulamaları ve çevrimiçi oyunlar gibi ortamlarda gerçekleşen görmezden gelinme ve kasıtlı olarak iletişimin dikkatinde tutulma eylemlerinin yoğunluğunu tespit etmeyi amaçlamıştır.

Ölçek, siber zorbalık (cyberbullying) gibi daha aktif saldırganlık biçimlerinden farklı olarak, pasif ve dolaylı bir dışlama şekli olan siber ostrasizmi bilimsel olarak incelemek için tasarlanmıştır. Bu araç, hem klinik hem de akademik çalışmalarda siber dışlanmanın nedenlerini ve psikolojik sonuçlarını araştırmada kullanılabılır.

Yapı (Kavramsal Çerçeve)

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, Siber Ostrasizm (Cyberostracism) kavramıdır. Bu kavram, geleneksel sosyal dışlanmanın dijital ortama aktarılması bir formu olarak tanımlanır. Siber ostrasizm, bir bireyin çevrimiçi bir sosyal grupta veya ikili iletişimde, diğer üyeler tarafından kasıtlı

olarak görmezden gelinmesi, mesajlar?n?n cevaps?z b?rak?lmas? veya çevrimiçi etkinliklere dahil edilmemesi durumunu ifade eder.

Siber Ostrasizm Ölçeği, bu yapıyı hem davranışsal (düşünme eylemlerinin algılanan şekli???) hem de duygusal (düşünme sonucunda hissedilen üzüntü, öfke veya de?ersizlik) boyutlar?yla ele alacak ?ekilde yapılandır?lm??t?r. Ölçeğin çok boyutlu yapı?s?, siber düşünmanın karmaşık do?as?n? yansıtmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışması, kapsamlı geçerlik analizlerini içermektedir. Yapı geçerliliği, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin maddelerinin teorik olarak öngörülen siber ostrasizm boyutlar?n? tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü doğrulam??t?r.

Ayrıca, ölçeğin geliştirilmesinde içerik geçerliliği de sağlanm??t?r. Uzman görüşleri alınarak, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen psikolojik yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiği teyit edilmiştir. Ölçeğin diğer ilgili yapılarla (örneğin, yalnızlık, sosyal kaygı veya depresyon) olan ilişkileri de incelenerek ölçüt geçerliliği desteklenmiştir.

Güvenirlik

Siber Ostrasizm Ölçeği'nin güvenilirliği, iç tutarlılık ve zamana bağlı kararlılık açısından değerlendirilmiştir. İç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Geliştirme çalışmasında elde edilen yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı temel yapıyı ölçme konusunda yüksek bir homojenliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Ek olarak, ölçeğin zaman içindeki kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği analizleri de yapılm??t?r. Bu analizler, aynı denek grubunun farklı zamanlarda uygulanan testten benzer sonuçlar aldığını göstererek ölçeğin kararlı bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlam??t?r.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan faktör analizi, Siber Ostrasizm kavramının çok boyutlu bir yapıda olduğunu ortaya koymuştur. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçeğin maddelerinin mantıklı ve teorik olarak anlamlı alt faktörlere ayrıldığını göstermiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ise, AFA'da elde edilen bu faktör yapı?s?n?n farklı bir örneklem üzerinde de geçerli olduğunu ve iyi düzeyde model uyum indekslerine sahip olduğunu kanıtlam??t?r. Bu alt boyutlar, siber düşünmanın farklı tezahürlerini (örneğin, "Grup İletişiminden Düşünme" veya "Kişisel Mesajlara Yetersiz Yanıt") temsil etmektedir.

Araç Bilgileri

Test Type: Geliştirme Ölçeği

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Tipik olarak 5'li veya 7'li Likert formatında uygulanmaktadır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Üniversite öğrencileri ve geniş yetişkin popülasyonu.

Age Group: 18 yaş ve üzeri bireyler.

Population Details: Çalışma, aktif olarak çevrimiçi sosyal medya ve iletişim platformlarını kullanan bireylerden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Katılımcılar, siber ortamdaki dijitalleşme deneyimlerini ilgili derecelendirme basamaklarında belirtirler.

Derecelendirme: Tipik olarak 5'li Likert ölçeği (Örn: 1=Hiç Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum) kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dijital Dönüşüm, Sosyal Medya, Psikometri, Çevrimiçi Davranış, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Osman Hatun

Author ORCID Identifier: Sorumlu yazar için ORCID bilgisi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: ohatunmt@gmail.com

Correspondence Address: İlgili akademik yayın (2020) referansında belirtilmiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Siber Ostrasizm Ölçeği, 2020 yılında yayımlanan akademik bir makale ile bilim dünyasına sunulmuştur. Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımları için genellikle yazarlardan izin alınması gerekmektedir. İzinler, telif hakları ve potansiyel kullanım ücretleri hakkında kesin bilgi almak için sorumlu yazar Osman Hatun ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Hatun, O., & Demirci, ?. (2020). Developing the Cyberostracism Scale and Examining its Psychometric Characteristics. International Journal of Mental Health and Addiction, 1-20. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00426-6>

Siber Ostrasizm Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Siber Ostrasizm Ölçeği'nin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Ölçek maddelerinin tam listesi ve puanlama yönergeleri için lütfen yukarıda belirtilen akademik referansa başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM